

Molenfietsroute in de gemeente Oss

De 67 km lange route voert u langs
alle molens in de gemeente Oss

Veel fiets- en molenplezier molenfietsroute gemeente OSS

- LA** = links afslaan
- RA** = rechts afslaan
- RD** = rechtdoor gaan
- knp** = ANWB fietsknooppunt
- = straat gaat over in

Mogelijke route verkorting:

In Berghem: Hareneweg volgen naar **knp 15** en vandaar naar **knp 14** zie blz. 11 en 23. Vanaf hier is het mogelijk om de route weer op te pakken richting **knp 13** enz. Maar het is ook mogelijk om vandaar nog even naar Megen te fietsen via **knp 34** en **35** om daar stellingkorenmolen **Desiré** te bezoeken (is 3,8 km.).

Het is natuurlijk mogelijk om vanaf elke molen in de route te starten.

Heerlijk fietsen en Osse molens beleven

Molens horen bij Nederland. Al eeuwenlang zijn zij verbonden met de Nederlandse geschiedenis en cultuur. Molens zorgden tot ver in de 19e eeuw in de polder voor droge voeten en in de industrie voor bloei. Tot op de dag van vandaag kleuren zij sterk het beeld dat in het buitenland van ons land leeft. Wij zijn dan ook zuinig op deze nationale monumenten als onderdeel van ons cultureel erfgoed.

Molens vertellen het verhaal van energiewinning uit wind. Een verhaal waaraan in onze tijd nieuwe hoofdstukken zijn en worden toegevoegd. Met de energiecrisis van 1973 en de huidige aandacht voor duurzame energie is windenergie weer volop in de belangstelling komen te staan.

Voor u ligt een prachtig boekje over de molens uit het verleden. Een fietstocht langs en naar onze molens die verspreid liggen in ons fraaie landschap is een interessante ontmoeting met een andere tijd. In Oss hebben we tien prachtige molens. Met klinkende namen als Stella Polaris, Nieuw Leven en Désiré. Door de uitbreiding met Geffen is de gemeente Oss twee molens rijker geworden. Twee bijzondere standerdmolens, een type dat verder niet in de gemeente voor komt. Deze oudste soort windmolen in Nederland dateert van omstreeks 1100-1200.

Niet alleen wind maar ook water, elektriciteit, de spierkracht van mensen of dieren kan een molen draaiende houden. En natuurlijk de energie die de molenaar er in stopt. Gelukkig zijn er enthousiaste en zeer betrokken vrijwilligers die zorgen voor dit fraaie erfgoed. Dankzij hen blijven onze molens draaien. En dat is essentieel want een stilstaande molen raakt snel in verval. Draaien houdt een molen fris. Laten wij onze pedalen draaiende houden, om zo onze molens in volle glorie te kunnen bewonderen.

Ik wens u veel plezier met deze molenfietstocht!
Johan van der Schoot
Wethouder Monumentenzorg c.a.
Gemeente Oss

Molenfietsroute

Standerdmolen
Zeldenrust Geffen

Gesloten Standerdmolen
t.o. Elzendreef 36, Geffen
Bouwjaar 1621
Korenmolen
Eigenaar: gemeente Oss

De Zeldenrust heeft sinds haar oprichting op verschillende plaatsen in en buiten Geffen gestaan maar kwam in 1982, na complete restauratie, terecht op zijn huidige standplaats.

In de molen zijn nog (delen van) balken zichtbaar met inscripties uit het verleden, ook uit het (vermoedelijke) bouwjaar 1621. Na ingrijpende reparaties in 1991 (vervangning van de standerd) en 1998 (nieuwe bovenas) kwam in 2007 de grote klap: Bij een hevige noordwesterstorm waaide de complete kast van de standerd. Gelukkig kon al in 2008 de molen feestelijk worden heropend! Momenteel is de molen elke zaterdag tussen 09.30 uur en 12.00 uur geopend. Op andere tijden is bezoek (op afspraak) meestal ook mogelijk. Er wordt regelmatig koren gemalen en zelfbakkers kunnen er terecht voor meel, afkomstig van "De Zuidmolen" uit Groesbeek.

Contactpersoon:
Ton van den Boom (0412-624522)

Route

Start bij standerkorenmolen
Zeldenrust in Geffen.

Na vertrek vanaf de molen:

LA Elzendreef

LA Veldstraat → Heesterseweg

RA De Doelen

RD Heesterseweg

Op rotonde **RD** Groenstraat

Na huisnummer 18 **LA**

inrit naar molen **De Vlijt**.

Standerdmolen De Vlijt Geffen

Gesloten Standerdmolen
Groenstraat 20, 5386 KW Geffen
Bouwjaar 1685
2 koppels maalstenen
Vlucht: 25.20 meter
Eigenaar: Gemeente Oss

Deze standerdmolen is oorspronkelijk gebouwd in Boxtel. In 1870 kocht de toenmalige Geffense burgemeester Willem van Erp de molen. De molen kreeg een standplaats op de hoek Weverstraat/Rijksweg. In 1875 verhuisde de molen naar de Molenstraat. De Vlijt kwam 24 jaar later in eigendom van familie De Kinderen, die ongeveer 60 jaar lang, met drie generaties, de molen bediende. In 1973 volgde de verkoop aan de gemeente Geffen en in 1975 werd een begin gemaakt met de restauratie door de molen te demonteren. In 1976 werd de molen op de huidige plaats weer opgebouwd. De molen is maalvaardig en er wordt regelmatig spelt gemalen.

Contactpersoon:
Paul Wagemakers (073-5322198)

Route

Vanaf standerdmolen **De Vlijt:**

Uitrit naar Groenstraat **RA** Groenstraat.

Op rotonde **RD knp 31** vanaf daar naar **knp 21**. (mogelijk dat door reconstructie werkzaamheden een paar knp aanwijzingen nog ontbreken.

Op de Heesterseweg moet u **RA** De Doelen in, op eind van De Doelen **RA** Kraaijeven). Bij **knp 21 LA** Benedictuslaan. **LA** fietsstraat in en deze blijven volgen tot in centrum van Oss.

(grote fietsenstalling) **LA** Kruisstraat

Aan de rechterkant staat stellingkorenmolen

Zeldenrust

Molenfietsroute

Ronde stellingkorenmolen
Zeldenrust Oss

Ronde stellingkorenmolen
Kruisstraat 35-37, Oss
Bouwjaar 1860
Drie koppels maalstenen
Vlucht: 25 meter
Eigenaar: gemeente Oss

In 1860 werd molen Zeldenrust aan de Kruisstraat gebouwd. Met deze ronde stenen stellingmolen werd graan gemalen en olie geslagen. Rond de tweede wereldoorlog schakelde de molenaar over op motorkracht voor de aandrijving van de maalstenen. De molen raakte in 1950 buiten bedrijf en sterk in verval; de stelling en het hekwerk verdwenen langzaam maar zeker.

In 1971 werd de molen, niet veel meer dan een stenen romp, aan de gemeente Oss verkocht. Dankzij actie van stichting 'De Osse Molen' en de gemeente Oss kon de molen gerestaureerd worden. In 1978 is het monument weer maalvaardig gemaakt en zijn met regelmaat de wentelende wieken boven het stadsbeeld uit te zien en wordt er mogelijk ook koren gemalen.

Contactpersonen:

Mari van Breda (0412-635982) (06-44716104)
Ley Deerns (06-83606434)

Route

Vanaf molen **Zeldenrust**:

LA Kruisstraat

LA Nieuwe Brouwerstraat langs stellingkorenmolen

Nieuw Leven

Ronde stellingkorenmolen Nieuw Leven Oss

Ronde stellingkorenmolen
Nieuwe Brouwerstraat 49, Oss
Bouwjaar: 1895
Twee koppels maalstenen
Vlucht: 27,1 meter
Eigenaar: gemeente Oss

Bij de bouw van deze molen in 1895 stond de molen nog buiten de bebouwde kom van de stad Oss. In 1938 werd de molen wit geschilderd en voortaan “De witte molen” genoemd. Bij de restauratie in 1993 is de witte verflaag verwijderd.

In 1960 werd de molen gekocht door Philips, gevestigd op het nabij gelegen terrein met o.a. “De Groene Engel”. De “Philipsmolen” werd de ontvangstruimte van het bedrijf. In 1975 komt de molen in eigendom van de gemeente. Na een intensieve restauratie wordt er weer met regelmaat gemalen.

Onlangs, in 2014, is Nieuw Leven in zijn geheel opnieuw gevoegd en hij ziet er weer stralend uit.

Contactpersoon:
Mari van Breda (0412-635982)

Route

Voor molen **Nieuw Leven RA** St. Antoniusstraat.

LA De Oude Vest. **RA** Torenstraat.

RA Kerkstraat → Monsterstraat → Koorstraat.

Op rotonde **RA** Singel 1940-1945.

RD door fietstunnel **LA** en dan **RA** Spaanderstraat

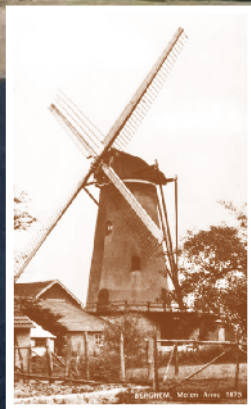
LA Burgemeester van Erpstraat **LA** Harenseseweg
naar **knp 15**

(voor mogelijke route verkorting vanaf hier: zie Inleiding)

Dan richting **knp 16**. Op eind van Ronselstraat **RA**

Waterstraat. Op kruising met Burg. van Erpstraat **RD**
Halvemorgenstraat. Op nr. 1 in deze straat molen-
romp van stellingkorenmolen **De Anna**.

Ronde stellingkorenmolen De Anna Berghem

**Molenromp van Ronde stellingkorenmolen
Halve Morgenstraat 1, Berghem
Bouwjaar: 1875
Door brand verwoest op 4 juni 1970**

De molen had een vrij lage stelling van 3 meter. Het wiekenkruis had een vlucht van 25 meter. In de molen lag een drietal koppels stenen.

De laatste molenaarsfamilie was familie Megens. Adriaan deed hem over aan zoon Antoon Megens. Deze verkocht de molen in 1961 en die heeft vanaf die tijd niet meer gedraaid. Brand werd hem noodlottig.

Diverse pogingen de molen te restaureren zijn tot nu toe op niets uitgelopen.

De molenromp staat nu op de gemeentelijke monumentenlijst; een eerste stap in de richting van herstel.

Langs de weg staat een picknicktafel, van waaruit u een fraai uitzicht hebt op de molenromp.

De inzet foto toont de molen zoals hij er tot de brand in 1970 heeft uitgezien.

Route

Vanaf **De Anna** terug naar Waterstraat
1e weg **RA** Korstestraat naar **knp 16** en verder
richting **knp 18** in Ravenstein op Pollekespad **RA**
Molensingel. Op nr. 6 stellingkorenmolen
De Nijverheid

Molenfietsroute

Ronde stellingkorenmolen
De Nijverheid Ravenstein

**Ronde stellingkorenmolen
Molensingel 6, Ravenstein
Bouwjaar: 1857
Twee koppels maalstenen
Vlucht: 25,6 meter
Eigenaar: Stichting “De Ravensteinse Molen”**

De molen is gelegen op de voormalige vestingwerken van het stadje. De molen is beroepsmatig in bedrijf gebleven tot 1967. Daarna volgde een periode van ernstig verval. De heemkundekring spant zich vanaf 1991 in voor aankoop en herstel. Met het in leven roepen van de stichting “De Ravensteinse Molen” breken betere tijden aan. Na een restauratie van vijf jaar is deze reusachtige molen, die ver boven het stadsbeeld uittorent, geheel maalvaardig. De Nijverheid verwerft steeds meer bekendheid door het malen van spelt, een eeuwenoude graansoort. Spelt bevat grondstoffen, die bijdragen aan een goede gezondheid. Stichting “Het Landschapsbeheer Oss” verbouwt voor deze molen het speltgraan. Vanaf het jaar 2016 zullen in het molencomplex diverse activiteiten ontplooid worden, zoals het bakken van speltbrood met een takkenbosoven, het brouwen van een speciaal bier in de stadsbrouwerij “Wilskracht” en verder het opzetten van een verkoop punt voor streekproducten. De andere molens in de gemeente Oss worden ook betrokken in het Van Tosse - project voor het malen van tarwe en veevoer.

Contactpersoon:
Bart Tonies (0486-412229)

Route

Vanaf **De Nijverheid**:

Molensingel terug naar Pollekespad

RA Van Coothweg naar **knp 18**

LA richting **knp 01**

In Demen vlak voor **knp 01 LA** St. Wilbertstraat

Op no. 3 **Karn-Rosmolen**.

Karn-Rosmolen
Demen

St. Wilbertstraat 3, Demen
Bouwjaar: 18e eeuw
Eigenaar: J. van Zandvoort

Het karnhuisje dateert uit de 18e eeuw en is voor het Maasland een unieke herinnering aan vroegere dagen. Toen werd op het platteland melk gekarnd tot boter in speciaal daartoe ingerichte gebouwtjes. Een paard liep daar zijn rondjes om het mechanisme draaiende te houden. Door een krukas werd de draaiende beweging omgezet in een op en neer gaande. Het vet van de melk in de karnton werd zo tot de overbekende roomboter. In de tachtiger jaren van de vorige eeuw is het in goede staat hersteld. Het achthoekige gebouwtje bestaat voor een groot deel uit hout en heeft een spits rieten dak. Dit rijksmonumentje is het laatste exemplaar in deze regio en van grote culturele waarde.

Route

Vanaf de Karn Rosmolen:

RA de dijk op en bovenaan **LA** richting **knp35**
in Dienen komt u op Maasdijk 76 langs
stellingkorenmolen Stella Polaris

Ronde stellingkorenmolen Stella Polaris Dieden

Ronde stellingkorenmolen
Maasdijk 76, Dieden
Bouwjaar: 1866
Vlucht: 24,5 meter
Eigenaar: H.G. van Loon

In 1955 zag de molenaar geen heil meer in de voortzetting van het maalbedrijf. Er kwam geen nieuwe molenaar en de Stella Polaris dreigde te verdwijnen.

Een dame kocht de molen en liet hem voor bewoning opknappen. Dat was geen succes: kou en vocht sloegen toe. Bewoning werd een kwelling. Een grondige verbouwing in 1976 maakte bewoning een stuk aangenamer, maar de kap, het wickenkruis en de staart verkeerden in ernstige staat van verrotting. Deze werden hersteld waardoor deze molen nu een juweeltje is in het landschap aan de oevers van de Maas.

Vanaf oktober 2015 is een omvangrijke restauratie van de Stella Polaris gaande. De helft van de romp is opnieuw gevoegd, het kruiswerk is gerestaureerd en veel houtwerk wordt gerestaureerd dan wel vervangen. In het voorjaar van 2016 wordt de molen opnieuw geschilderd. In mei zal het werk zijn afgerond.

De molen is niet te bezichtigen, maar u kunt genieten van dit plaatje van de buitenkant van deze molen op de dijk.

Route

Vanaf **Stella Polaris**:

in Megen **LA** Walstraat **LA** Kapelstraat

LA Molenstraat, op no.2 stellingkorenmolen **Desiré**

Molenfietsroute

Ronde stellingkoren- en runmolen
Desiré Megen

Ronde stellingkoren- en runmolen.

Molenstraat 2, Megen

Bouwjaar 1875

Vier koppels maalstenen

Vlucht 24 meter

Eigenaar: Wim van de Camp

Uniek in Nederland is het koppel runstenen, waar tot begin vorige eeuw eikenschors voor de Megense leerlooierijen werd gemalen.

De molen is gebouwd in 1874/1875 nadat zijn voorganger, een standerdmolen, in 1872 is afgebrand. Vele onderdelen uit die standerdmolen zijn in de Desiré terug te vinden. In 1923 koopt de vader van de huidige eigenaar de molen aan. Al meer dan 90 jaar is de molen in bezit van de familie Van de Camp.

De molen kwam in de dertiger jaren geleidelijk aan stil te staan en is na diverse restauraties in zeer goede staat. De laatste restauratie was zeer grondig. De stichting "Behoud Molen Desiré Megen", opgericht in maart 2014, heeft bewerkstelligd dat naast de restauratie van de totale molen deze ook zoveel als mogelijk is teruggebracht in de originele staat.

Er wordt met regelmaat biologische tarwe gemalen.

De molen draait heel vaak "voor de prins" d.w.z. dat de maalstenen niet zijn ingeschakeld.

Op zaterdag is de molen van 14.00 uur tot 17.00 uur te bezichtigen en verder op afspraak.

Contactpersoon:

Kees van de Wiel (0412-462369)

Route

Vanaf **Desiré**:

Molenstraat terug **RA** Kapelstraat → Willem

Kippstraat **LA** Torenstraat → Verlengde

Torenstraat naar **knp 35** van knp35 naar **knp 34**

→ **14** → **13** → **09** → **08** → **07** → **06**

→ richting **knp 33**.

In Lith op Molenstraat op no. 44: beltkorenmolen

Zeldenrust

Ronde stenen beltkorenmolen Zeldenrust Lith

Ronde stenen beltkorenmolen
Molenstraat 44, Lith
Bouwjaar: 1800
Twee koppels maalstenen
Vlucht: 25,60 meter
Eigenaar: Gemeente Oss

De molen, bekend van het boek “Dorp aan de rivier” (Anton Coolen), is gebouwd op de oude fundamenten van een voorganger (een standerdmolen) die waarschijnlijk in 1677 is opgericht. De molen kwam in 1907 in bezit van Sjev van Eerd, die als knecht had gewerkt bij molenaar Rien Verhagen. Zijn zoon Godefridus (Frits) van Eerd heeft van jongs af aan op de molen van zijn vader gewerkt.

In 1955 nam Frits de molen van zijn vader over. Hij werkte voor de boeren en de bakkers in de omgeving. Bij gebrek aan een opvolger en bij het vorderen der jaren stopt Van Eerd zijn bedrijf in 1972.

In 1973 komt het monument in bezit van de gemeente Lith en wordt Van Eerd aangesteld als beheerder, een taak die hij met behulp van een wisselend aantal vrijwilligers tot medio 1996 heeft vervuld. Vanaf dat jaar wordt de molen beheerd door vrijwillige molenaars die bij aanbod af en toe malen. De gemeente Oss is door herindeling van gemeenten eigenaar geworden.

Contactpersonen:

Hans Schamp (0412-481441) en
Mari van Breda (0412-635982)

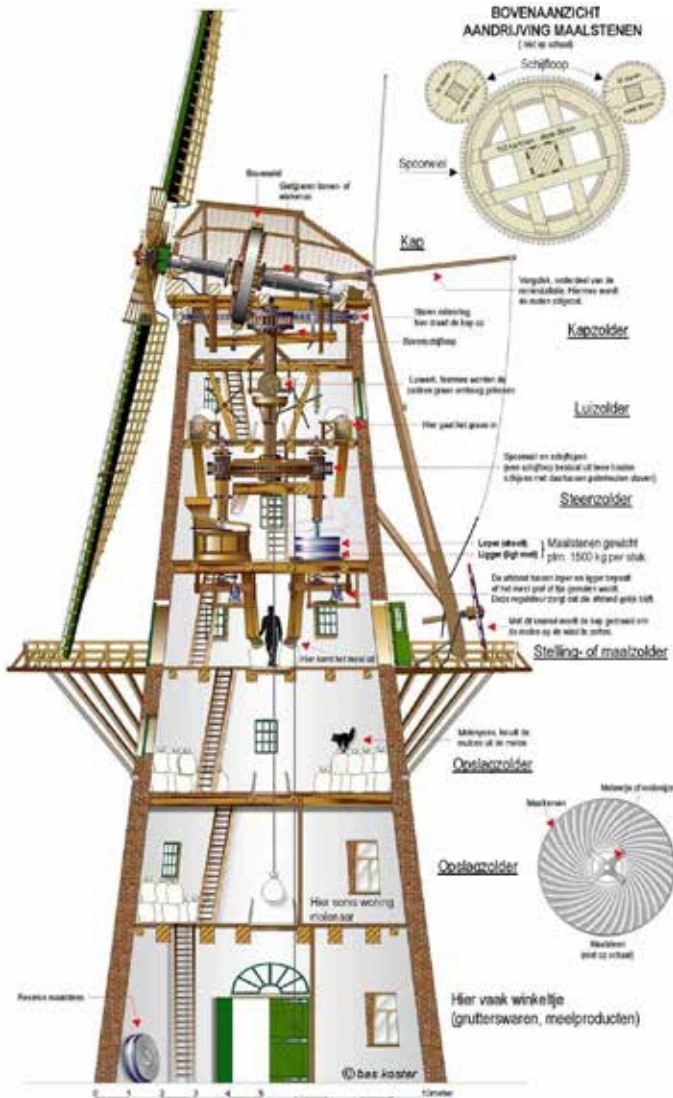
Route

Vanaf **Zeldenrust**: Molenstraat vervolgen **LA** Meester van Coothstraat (N625) 2e straat **LA** De Woerd en meteen **RA** Lithergraaf. Deze blijven volgen tot kruising met de Tiendweg **RA** Tiendweg naar **knp 03** Vanaf hier naar **knp 12**

Op **knp 12** **RA** Weisestraat → Kepkensdonk
In Geffen **LA** Elst **RA** Elst → Kerkstraat

LA Kloosterstraat **RA** Veldstraat **LA** Elzendreef
Links ziet U weer molen **Zeldenrust**.

doorsnede molen constructie

Colofon

Redactie:
Kees van de Wiel
Ton van den Boom

Fietsroute:
Hemmie Berendsen

Vormgeving en print:
Vormgeving en Publicatie
gemeente Oss

mei 2016